

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl soudcem zpravodajem Ludvíkem Davidem ve věci návrhu stěžovatelky [REDACTED], bytem [REDACTED], zastoupené Mgr. Zuzanou Candigliotou, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, Brno, proti výroku II. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 8. 2018 č. j. 70 Co 212/2018-165, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í

1. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá zrušení výroku II. v záhlaví označeného rozhodnutí, neboť má za to, že jím bylo porušeno její právo na spravedlivý proces a právo na náhradu škody způsobenou nesprávným úředním postupem podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).
2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti a připojeného rozhodnutí, stěžovatelka se v řízení před obecnými soudy domáhala náhrady nemajetkové újmy podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), ve výši 40 000 Kč, jež utrpěla v důsledku nesprávného úředního postupu Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Úřadu městské části Brno-Židenice (dále jen „OSPOD“), který dle stěžovatelky pochybil tím, že vyvolal soudní řízení o výchovném opatření, aniž před tím v souladu se zásadou proporcionality a subsidiarity využil jiné zákonné cesty k ochraně práv dítěte. Stěžovatelka se rovněž domáhala náhrady škody ve výši 30 000 Kč za náklady právního zastoupení, které musela v soudním řízení o výchovném opatření vynaložit. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 15. 2. 2018 č. j. 17 C 30/2017-107 zamítl žalobu o zaplacení 60 000 Kč (výrok I.); zastavil řízení ohledně částky 10 000 Kč (výrok II.) a

uložil stěžovatelce povinnost zaplatit žalované České republice na náhradě nákladů řízení částku ve výši 600 Kč (výrok III.).

3. K odvolání stěžovatelky proti výrokům I. a III. prvoinstančního rozsudku Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) výrokem I. v záhlaví uvedeného rozsudku změnil rozsudek tak, že žalovaná je povinna zaplatit stěžovatelce částku 10 000 Kč a ve zbytku rozsudek potvrdil; výrokem II. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Odvolací soud zopakoval dokazování spisem OSPOD týkajícím se nezletilé [REDAKCE] vedeném pod sp. zn. Om 73/2010, a zjistil, že OSPOD nejen že nevedl spisovou dokumentaci pečlivě a úplným způsobem, ale především inicioval řízení před soudem zjevně ve snaze být nápomocen škole, která měla s nezletilou problémy, což je zjevně v rozporu s cíli zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v rozhodném znění. Dospěl proto k závěru, že se OSPOD dopustil nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb. Žalovanou poskytnuté finanční zadostiučinění v částce 10 000 Kč nepovažoval odvolací soud za plně odpovídající satisfakci. Přiměřeným zadostiučiněním byla podle odvolacího soudu částka 10 000 Kč za každý rok soudního řízení o výchovném opatření, odvolací soud proto stěžovatelce přiznal dalších 10 000 Kč. Nárok na náhradu majetkové škody, jež stěžovatelce údajně vznikla vynaložením nákladů na právní pomoc, odvolací soud neshledal opodstatněným, neboť o nákladech bylo rozhodnuto v řízení o výchovném opatření; není proto možné, aby o stejném nároku soudy znovu rozhodovaly v jiném řízení. K nákladům odškodňovacího řízení odvolací soud uvedl, že stěžovatelka uspěla s nárokem na náhradu nemajetkové újmy, neuspěla však s nárokem na náhradu škody, poměr jejího procesního úspěchu a neúspěchu byl tak stejný a žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

4. Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti namítá, že nepřiznáním nákladů řízení vedeném podle zákona č. 82/1998 Sb. sice formálně uspěla, žádná újma jí však kompenzována nebyla, neboť nepřiznaná částka na náhradě nákladů odškodňovacího řízení převyšovala přiznané zadostiučinění za majetkovou újmu. Zdůrazňuje, že nesprávným postupem OSPOD byla vystavena riziku odebrání dítěte, a tedy závažnému porušení práva na rodinný život. Odvolací soud posoudil otázku náhrady nákladů řízení v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3070/14 ze dne 17. 1. 2017; měl posoudit zvlášť nárok na náhradu imateriální újmy a zvlášť nárok na náhradu škody spočívající v nákladech řízení. Ve zbytku ústavní stížnosti stěžovatelka argumentuje proti rozhodnutí obecných soudů ve věci samé, tedy proti nepřiznání náhrady škody v podobě nákladů na právní pomoc vynaložených v řízení o výchovném opatření. Zároveň však výslovně uvádí, že se náhrady škody za náklady na právní pomoc nadále domáhá, a to dokonce dvěma cestami. V samotném řízení o uložení ochranného opatření již dvakrát podala odvolání kvůli nepřiznání nákladů řízení. Dále proti v záhlaví uvedenému rozsudku odvolacího soudu podala dovolání.

5. Ústavní soud se před posouzením opodstatněnosti ústavní stížnosti zabýval otázkou, zda jsou k tomu splněny procesní předpoklady stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

6. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3); to platí i pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisejících na jeho uvážení (§ 72 odst. 4).

7. V souladu s takto vyjádřenou subsidiaritou ústavní stížnosti ve vztahu k jiným procesním prostředkům, které zákon poskytuje k ochraně práva, může ústavní stížnost směřovat jen proti rozhodnutím „konečným“, tedy rozhodnutím o posledním takovémto prostředku. Úkolem Ústavního soudu totiž není měnit či napravovat případná, ať již tvrzená či skutečná pochybení obecných soudů v dosud neskončeném řízení, nýbrž je zásadně povolán k posouzení, zda po pravomocném skončení věci ob stojí řízení jako celek a jeho výsledek v rovině ústavněprávní. Splnění podmínky „konečnosti“ rozhodnutí lze připustit i v případě některých nemeritorních rozhodnutí, avšak pouze za předpokladu, že jsou způsobilá bezprostředně a citelně zasáhnout do základních práv stěžovatele a zároveň tvoří samostatnou uzavřenou součást řízení, přestože řízení o věci samé dosud neskončilo [např. nále z dne 12. 1. 2005 sp. zn. III. ÚS 441/04 (N 6/36 SbNU 53) nebo stanovisko pléna ze dne 23. 4. 2013 sp. zn. Pl. ÚS-st. 35/13 (ST 35/69 SbNU 859; 124/2013 Sb.); všechna rozhodnutí Ústavního soudu uvedená v tomto usnesení jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

8. V posuzované věci podala stěžovatelka proti v záhlaví uvedenému rozsudku odvolacího soudu dovolání i ústavní stížnost. Dovolání, vedené u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 30 Cdo 584/2019, směřovala i proti výroku, jímž odvolací soud rozhodl ve věci samé, zatímco ústavní stížnost směřovala jen proti výroku o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

9. Podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v rozhodném znění (dále jen „o. s. ř.“), není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není dovolání podle § 237 občanského soudního řádu přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení. Uvedené znamená, že stěžovatel sice mohl podat dovolání proti v záhlaví uvedenému rozsudku odvolacího soudu, avšak jen za předpokladu, že jím napadl výrok ve věci samé; samotný výrok o náhradě nákladů řízení dovoláním napaden být nemohl.

10. Ústavní soud přesto neshledal ústavní stížnost proti výroku o náhradě nákladů řízení přípustnou. V době podání ústavní stížnosti totiž ještě nebylo skončeno řízení o dovolání proti výroku ve věci samé. Nelze přehlédnout, že bylo-li by dovolání dovolacím soudem shledáno přípustným, pak by dovolací soud mohl nejen zrušit nebo změnit rozsudek odvolacího soudu ve výroku ve věci samé, ale také zrušit akcesorický výrok o nákladech řízení (§ 243e o. s. ř.), případně o těchto nákladech znovu rozhodnout (§ 243c ve spojení s § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Tím by otevřel prostor k tomu, aby se odvolací soud opětovně zabýval i náklady řízení a aby v rámci rozhodování o nich přihlédl k námitkám uplatněným stěžovatelkou v ústavní stížnosti. Pokud by tedy Ústavní soud přezkoumal výrok o nákladech řízení ještě před tím, než bude ze strany odvolacího soudu rozhodnuto o dovolání proti výroku ve věci samé, nejenže by nerespektoval subsidiaritu ústavní stížnosti k jiným zákonným procesním prostředkům k ochraně práva, nýbrž by tím, byť jen nepřímou, předjímal i výsledek řízení o dovolání, což mu nepřísluší (srov. například usnesení sp. zn. II. ÚS 1700/18 ze dne 18. 2. 2019, sp. zn. II. ÚS 1033/19 ze dne 10. 4. 2019, usnesení sp. zn. II. ÚS 870/19 ze dne 24. 4. 2019 a sp. zn. III. ÚS 941/19 ze dne 30. 5. 2019).

11. Obecně tedy platí, že má-li účastník řízení za to, že k porušení jeho základního práva nebo svobody došlo nejen výrokem rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé, ale také výrokem o nákladech řízení, přičemž proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé podal dovolání, jehož přípustnost může být dána při splnění předpokladů podle § 237 občanského soudního řádu, pak je s ohledem na oprávnění dovolacího soudu toto rozhodnutí zrušit i ve výroku o nákladech řízení, případně o nákladech řízení nově rozhodnout, takovéto dovolání procesním prostředkem, který zákon poskytuje účastníkovi řízení k ochraně jeho práva (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu), i ve vztahu k tomuto výroku. V tomto ohledu není podstatné, že dovolání toliko proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení by takovýmto procesním prostředkem nebylo, neboť by podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. nebylo přípustné. Ústavní stížnost účastníka řízení podaná proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení před tím, než dovolací soud rozhodne o jeho dovolání proti výroku ve věci samé, je podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu nepřipustná.

12. Stěžovatelka sice podala ústavní stížnost proti výroku II. v záhlaví uvedeného rozsudku odvolacího soudu „předčasně“, tato skutečnost ji však nijak nepoškozuje na jejím právu na přístup k Ústavnímu soudu. I kdyby nebyla srovnána s výsledkem dovolacího řízení, po jeho skončení bude mít možnost podat ústavní stížnost novou, a to tak, aby zohledňovala dovolací řízení, včetně samotného rozhodnutí o dovolání.

13. Z těchto důvodů Ústavní soud rozhodl podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků řízení o odmítnutí ústavní stížnosti stěžovatelky jako nepřipustné.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2019

Ludvík David, v. r.
soudce zpravodaj

Za správnost vyhotovení: Ivana Šmerdová